

Motion till riksdagen 2005/06:Ub518

av Anne Ludvigsson m.fl. (s)

Högre hemslöjdsutbildning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överföra Högre hemslöjdsutbildningen vid Handarbetets Vänner (HV) till högskolan.

Motivering

Handarbetets Vänner har sedan 1964 bedrivit hemslöjdens ledarutbildning – en i dag kvalificerad eftergymnasial utbildning under tillsyn av Skolverket med statsbidrag som s.k. kompletterande utbildning.

Detta är den enda ledarutbildning som finns i landet inom hemslöjds/hantverksområdet. Behovet av förändringar i denna utbildning – Högre hemslöjdsutbildningen (Hhu) – har diskuterats de senaste decennierna och tidigare varit föremål för flera utredningar. Dessa har lett till vissa förändringar i utbildningens innehåll dock inte beträffande utbildningens ställning i utbildningssystemet. HV har med stöd av Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH) uppdragit åt en utredare att söka en plats i utbildningssystemet som har större förutsättningar att utbilda framtidens ledare inom hemslöjden och som skulle vara fördelaktigare för samhället och de studerande än den nuvarande.

Den viktigaste uppgiften för hemslöjdens ledare är att väcka intresse för, främja och förmedla kunskap om hemslöjd. De ska arbeta för att bevara ett kulturarv och de ska stödja och utveckla slöjden som näring. Hemslöjdens uttryck är en inspirationskälla för dagens designmedvetna och är i dag högaktuell. För att klara alla viktiga uppgifter inom detta område behövs en utbildning på hög nivå anpassad för tiden och ändamålet. Förslaget att överföra utbildningen till högskolan har vunnit starkt gehör.

En utredning (För hemslöjden i framtiden – Hemslöjdens ledarutbildning till högskolan) om ledarnas betydelse för hemslöjdens framtid har genomförts. Ett förslag om att överföra den s.k. Högre hemslöjdsutbildningen vid HV (Handarbetets Vänner) – den enda ledarutbildningen i landet inom hemslöjden – till högskolan har lämnats till Utbildnings- och kulturdepartementet.

Fel! Okänt namn på

Två lärosäten har tagit upp förslaget i sina budgetunderlag (Göteborgs och Umeå universitet). Göteborgs universitet/HDK förordas. Förslaget har vunnit starkt gehör. Regeringen har inte tagit upp förslaget i BP för 2006.

Utbildningens inriktning, omfattning och kostnader

En treårig grundläggande utbildning (120 poäng) föreslås som syftar till att ge studenterna de teoretiska och praktiska kunskaper och den kompetens som fordras för ledare inom hemslöjds- och det konstnärliga hantverksområdet (ledare inom hemslöjdsrörelsen, museiverksamhet, marknadsförings- och försäljningsverksamhet, produktutveckling, utställningsverksamhet och pedagogisk verksamhet). Det kan också bli aktuellt att låta utbildningen utmyнна i en examen på "avancerad nivå" – dvs. en mastersexamen – som vänder sig till studenter med kandidatexamen inom hemslöjd och konsthantverk.

Utgångspunkten bör vara den nuvarande Högre hemslöjdsutbildningen vid HV, men den utbildning som nu föreslås måste breddas och fördjupas för att förbereda studenterna för en bredare arbetsmarknad än hemslöjdskonsulentens.

Förslaget innebär att 10 studenter bör antas årligen. Till den nuvarande utbildningen antas 16 elever vartannat år.

Kriterier för val av lärosäte:

- Utbildningen måste kunna få en skarp profil/egen ställning.
- Det måste finnas förståelse för hantverket och utbildningen måste kännas naturlig och välkommen.
- Textil slöjd och trä- och metallslöjd måste finnas i samma organisation och det måste finnas ändamålsenliga lokaler och utrustning för båda inriktningarna.
- Ersättningsbelopp och examensrätt måste finnas inom utbildningsområdena Design och Undervisning.
- Närhet till stora kulturhistoriska samlingar.
- Bör finnas en organisation för att hjälpa studenterna ut i samhälle och företagsamhet.

Under utredningstiden har olika lokaliseringar övervägts. De två lärosäten som bäst motsvarar de kriterier som ställts upp har i budgetunderlagen inför budgetpropositionen för år 2006 till regeringen anmält sitt intresse för att bedriva utbildningen. Det gäller Göteborgs universitet och Umeå universitet. Göteborgs universitet/HDK förordas.

Hemslöjdens fortlevnad och utveckling ställer krav på starka och välutbildade ledare. Det finns ett stort allmänintresse för hemslöjdsfrågor i landet.

En utbildning som ska leda till kvalificerade ledaruppgifter som ställer höga krav på kunskaper inom olika ämnesområden bör ligga inom högskolan och anpassas till kraven på framtidens ledare inom hemslöjden.

Kvalificerade ledaruppgifter kräver kvalificerad utbildning. Enligt utredarens mening finns bara ett alternativ, nämligen att utbildningen förs över till högskolan och anpassas till kraven på framtidens ledare inom hemslöjden.

Fel! Okänt namn på

Ledare inom hemslöjden har såväl kulturbevarande som näringsbefrämjande och kunskapsförmedlande uppgifter.

Flera hantverksutbildningar har redan integrerats i högskolan. Vidare ligger designutbildningarna och olika pedagogutbildningar inom närliggande områden (slöjd och bild) inom högskolan.

Utbildningens placering i högskolan är också viktigt för att stärka hemslöjdens ställning och yrkeskårens status.

Också de studerande kräver att Högre hemslöjdsutbildningen, som motsvarande utbildningar, ska ligga inom högskolan och att den måste kunna leda vidare till fortsatta studier i högskolan. De studerande anser att nuvarande utbildning är en återvändsgränd – två års eftergymnasiala studier utan högskolepoäng och fyra terminer, av tolv tillåtna, förbrukade studiemedel på högskolenivå.

Det skulle vara ömsesidigt befrämjande om design-, konsthantverks- och hemslöjdsutbildningarna kom närmare varandra. Design- och konsthantverksutbildningar behöver historien och omvänt, hemslöjdsutbildningen behöver konfronteras med/stimuleras av förnyelsen i designutbildningarna och det analytiska, kritiska och reflekterande synsätt som är utmärkande för högskoleutbildning.

Det är synnerligen angeläget att den föreslagna utbildningen kan starta så snart som möjligt.

Stockholm den 29 september 2005

Anne Ludvigsson (s)

Claes-Göran Brandin (s)

Marianne Carlström (s)

Lars Johansson (s)